

NOTAT

Redegørelse for dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Holship-sagen

September 2021

J. nr. 2021 - 6574

CAL

AKL

Indledning

I dette notat redegøres for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) dom af 10. juni 2021 i den såkaldte Holship-sag, hvor norsk LO og Norsk Transportarbejderforbund havde indklaget den norske stat for brud på artikel 11 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Nedenfor gennemgås først sagens omstændigheder. Dernæst beskrives, hvordan sagen er blevet bedømt ved forskellige instanser. Afslutningsvis foretages en vurdering af, hvad de afsagte domme, herunder afgørelsen fra EMD, kan antages at have af betydning i relation til navnlig konfliktretten.

Sagens omstændigheder

Sagen angik lovligheden af en af det norske transportarbejderforbund varslet blokade¹ overfor Holships på havnen i den norske by Drammen. Blokaden blev sat i værk for at få Holships til at tilslutte sig en overenskomst, hvorefter virksomheden forpligtede sig til at give ansatte i havnearbejder-administrationskontoret i Drammen fortrinsret til lasse- og lossearbejde på havnen. Holships ønskede i stedet at benytte egne ansatte til dette arbejde og ville derfor ikke tegne overenskomst.

Sagens forløb ved domstolene

Sagen om, hvorvidt blokaden var lovlig efter norsk ret, blev behandlet i det norske retssystem, hvor såvel byretten i Drammen og den højere retsinstans (Borgating Lagmannsrett) fandt, at blokaden var lovlig. Holships indbragte denne afgørelse for den norske højesteret.

Den norske højesteret valgte at spørge EFTA-Domstolen præjudicielt om, hvorvidt en blokade som den foreliggende faldt ind under den i traktaten fastsatte undtagelse fra de konkurrenceretlige regler, og om blokaden var en krænkelse af traktatbestemmelser om den fri etableringsret.

EFTA-Domstolens afgørelse (Sag E-14/15)

EFTA-Domstolen fandt, at en blokade som i sagen ikke var omfattet af undtagelsen fra de konkurrenceretlige regler i EØS-aftalen, der afspejler reglerne i EU, og at den udgjorde en ulovlig restriktion i forhold til retten til fri etablering. Domstolen

¹ Dette kampskridt omtales flere steder som "boykot". I dansk arbejdsretlig terminologi er boykot et kampskridt, der alene kan anvendes på arbejdsgiverside, mens et kampskridt, hvorefter fagforeningsmedlemmer ikke må tage arbejde på den pågældende virksomhed, betegnes "blokade".

pegede i den forbindelse på, at undtagelsen fra konkurrencereglerne finder anvendelse, når en fagforening i dens egenskab af fagforening varetager arbejdsvilkårene for dets medlemmer, men i denne sag drev fagforeningen forretning i form af at være del af det administrationskontor, der anviser arbejdskraft, ligesom reglen ikke blot var en fordel for arbejdstagere, men til ulempe for de arbejdstagere, der blev udelukket fra beskæftigelse.

Den norske højesterets afgørelse

I 2016 fastslog den norske højesteret med stemmerne 10-7, at blokaden havde et retsstridigt formål, idet den krænkede den fri etableringsret, og den var dermed i strid med norsk lovgivning. Norsk LO og transportarbejderforbundet klagede til EMD og gjorde gældende, at afgørelsen fra Høyesterett var i strid med EMRK artikel 11. Artikel 11 omhandler foreningsfriheden, hvori indfortolkes retten til at forhandle kollektivt og anvende kollektive kampskridt.

EMD's afgørelse af 10. juni 2021 (nr. 45487/17)

EMD fastslog i dommen, at den norske stat ikke med dommen fra Høyesterett havde krænkede artikel 11 i EMRK. EMD tilkendegav, at der i sager som den foreliggende er en vid skønsmargen for de nationale domstole, og der var ikke grundlag for at tilsidesætte den norske højesterets afgørelse som overskridende denne skønsmargen. EMD fremkommer i dommen med visse bemærkninger om konfliktretten mere generelt, hvilket vil indgå i vurderingen nedenfor.

Vurdering

Indledningsvis skal det fastslås, at hverken EFTA-Domstolens dom eller den norske højesterets afgørelse underkendes af EMD. Men EMD fremkommer navnlig i præmis 117 og 118 med betragtninger, der vedrører konfliktretten i henhold til EMRK.

Det anføres således af EMD, at den fri etableringsret ikke efter EMRK udgør en grundlæggende rettighed, idet det samtidig anerkendes, at andres rettigheder kan udgøre en begrænsning af foreningsfriheden, herunder konfliktretten, knæsat i artikel 11 i EMRK. EMD bemærker videre, at der kan være en risiko for, at nationale domstole ved den proportionalitetsvurdering, der skal foretages i relation til artikel 11, afbalancerer traktatmæssige friheder som fx etableringsretten over for en grundrettighed i henhold til EMRK, som om der er tale om to grundlæggende rettigheder, der skal afbalanceres. Efter EMDs opfattelse skal traktatmæssige friheder imidlertid kun indgå som et element i proportionalitetsvurderingen efter artikel 11 i EMRK².

Hvordan og på hvilken måde de netop gengivne betragtninger fra EMD får betydning i fremtidige sager vedrørende konfliktret, er meget vanskeligt at vurdere. Det kan i den forbindelse anføres, at anvendelse af kollektive kampskridt kan have forskellig karakter, alt efter hvad der konfliktes for. I Viking-sagen (C-438/05) havde den iværksatte konflikt til formål at hindre udflagning, mens der i nærværende sag

² Der bemærkes i den forbindelse, at EFTA-Domstolen i dens afgørelse er inde på, at den norske regel kunne stride mod den negative foreningsfrihed for Holship og dens medarbejdere.

blev iværksat konflikt for at sikre havnearbejdere ansat i en bestemt virksomhed en fortrinsstilling i adgangen til at udføre havnearbejde. Kollektive kampskrift, der iværksettes for at opnå en eksklusivaf tale, vil i en dansk sammenhæng være stridende mod foreningsfrihedsloven og vil også kunne være i strid med EMRK³.

På baggrund af ovenstående er det usikkert om og i givet fald hvordan EMD's afgørelse i Holship-sagen vil få betydning for konkrete sager om konfliktretten, der måtte blive forelagt en domstol i fremtiden.

³ Her kan Sørensen og Rasmussen v DK (EMD's dom af 11. januar 2006), hvor daværende retsstilling vedr. brug af eksklusivaf taler og fortrinsbestemmelser vedr. foreningsforhold blev anset for at være i strid med EMRK art. 11, nævnes.